

K O J E T Ě N S K Ý
kulturní kalendář

BŘEZEN 1966

KAM DNES

9. středa 14,00 hod. — klubovna Kulturního domu.
BESEDA o spisovateli **KARLU MAYOVI A JEHO DÍLE**, určená pro děti 6.—9. postupného ročníku.
9. středa 19,30 hod. — sál TJ Slavoje.
DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ v rámci „Jarního divadelního cyklu 1966“ — hudební detektivní komedie W. Mankowitze **BALADA O DOKTORU CRIPENOVI**. Hraje Divadlo pracujících Gottwaldov.
13. neděle 9,00 hod. — klubovna Kulturního domu.
BESEDA Svazu zahrádkářů.
15. úterý 19,30 hod. — klubovna Kulturního domu.
PŘEDNÁŠKA na téma **NEJVZÁCNĚJŠÍ EX-PONÁTY MUZEÍ OKRESU PŘEROV**, doplněné promítáním 100 diapozitivů. Přednáší s. František Řezáč.
16. středa 15,00 hod. — sál Kulturního domu.
BESÍDKA PRO DĚTI na téma **JAK SE DĚLÁ KNIHA**, spojená s kvízovou soutěží.
23. středa 19,30 hod. — sál TJ Slavoje.
DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ v rámci „Jarního divadelního cyklu 1966“ — veselohra Josefa Gregora-Tajovského **ŽENSKÝ ZÁKON**, v podání Slováckého divadla z Uh. Hradiště.

23. středa 14,00 hod. — sál Kulturního domu.
STŘEDISKOVÁ PŘEHLÍDKA STMP v oboru recitace a uměleckého přednesu.
27. neděle 9,00 hod. — klubovna Kulturního domu.
BESEDA Svazu zahrádkářů.
29. úterý 19,30 hod. — klubovna Kulturního domu.
PŘEDNÁŠKA na téma **KOJECKO BAROKOVĚ**.
Přednáší s. Bohuš Štégér.

KULTURNÍ PROGRAM KLUBU DŮCHODCŮ

2. středa **BESEDA** na téma **SPRÁVNÁ VÝŽIVA V JARNÍCH MĚSÍCÍCH**. Přednáší soudr. dr. Ilja Kocian.
Začátek 14,30 hodin.
9. středa **PÁSMO K MEZINÁRODNÍMU DNI ŽEN**.
Ůčinkují děti I. mateřské školy v Kojetíně.
Začátek ve 14,00 hod.
16. středa **PŘEDNÁŠKA** na téma **NEJVZÁCNĚJŠÍ EX-PONÁTY MUZEÍ NA OKRESE PŘEROV**, doplněné promítáním fotografií. Přednáší s. Fr. Řezáč. Začátek ve 14,00 hod.
23. středa **LITERÁRNÍ PÁSMO — BŘEZEN, MĚSÍC KNIHY**, připravené pracovníci Městské knihovny. Začátek ve 14,00 hod.
30. středa **PŘEDNÁŠKA O SOCIÁLNÍM ZABEZPEČENÍ DŮCHODCŮ**. Přednáší s. M. Umělý.
Začátek ve 14,00 hodin.

Klub důchodců společně s organizací Svazu invalidů budou od března t. r. pořádat každou první středu v měsíci od 9,00 hod. v místnostech Klubu důchodců poradní dny pro důchodce.

KINO "HANÁ"

2. a 3.
středa
čtvrtek

ROCCO A JEHO BRATŘI

Italský film vynikajícího režiséra Luchina Viscontiho patří k stěžejním dílům současné světové kinematografie a byl poctěn několika cenami. Je to hluboce lidský film, vyprávějící o osudech pěti bratrů.

Vstupné 3,—, 4,—, 5,— Kčs.

Mládeži do 15 let nepřístupno.

4.—6.
pátek
sobota
neděle

KDO JSTE, DOKTORE SORGE?

Francouzsko - italsko - japonský širokoúhlý film natočený podle dokumentárního materiálu. Jeho hrdinou je historická postava vynikajícího sovětského špióna doktora Richarda Sorga. Tento muž vytvořil první sovětskou špiónážní síť v Japonsku a vyzvěděl plány svrchované důležitosti.

Vstupné 6,—, 7,—, 8,— Kčs.

Mládeži do 15 let nepřístupno.

9. a 10.
středa
čtvrtek

DVĚ ŽEBRA ADAMOVA

Současná polská satirická komedie. Brýlemi starší ženy pozoruje události v malém městečku, jehož obyvatelé se skládají z lidí názorově naprosto zaostalých, až po pokrokově smýšlející. Jejich názory se výrazně střetnou na příp. specialisty Viktuse, který se po delší době strávené v cizině vrací

domů. Zde ho očekává jeho mladá milující žena a za ním přijíždí druhá — Italka. Ta má za to, že bigamie je normální polský způsob života a klidně se ubytuje pod jednou střechou s paní Viktusovou.

Mládeži do 15 let nepřístupno.

11.—13.
pátek
sobota
neděle

LÁSKY JEDNĚ PLAVOVLÁSKY

Český film mladého režiséra Miloše Formana vypráví na podkladě skutečné události příběh ze života dnešních mladých lidí. Jeho hrdinkou je mladičká nezkušená plavovlasá dívka, která snadno uvěří slibům, lichotkám a dárkům. Vesnický frajer Tonda ji nachytá na prstýnek, mladý myslivec ji zaujme naivním vyprávěním o lese a zvěři. Snad by podlehla i obstarožnímu záložákovi, kdyby se neobjevil mladičká klavírista Milda. Titulní roli vytvořila mladičká Hana Brejchová, sestra herečky Jany Brejchové. Jejím partnerem je Vladimír Puchold.

Mládeži do 15 let nepřístupno.

16. a 17.
středa
čtvrtek

SVEDENÁ A OPUŠTĚNÁ

Italsko-francouzský film Pietra Germiho patří do řady filmů bojujících proti svéráznému pojetí rodinné cti na Sicílii. Ukazuje nedostatečnost italského zákonodárství a v mnohém připomíná slavný Germiho film Rozvod po italsku. Je to zlá tragikomedie, ukazující, že dnešní Sicílie je v mnohém ohledu na středověkém stupni vývoje.

Film je český mluven.

Vstupné 3,— 4,— 5,— Kčs.

Mládeži přístupno.

18.—20.
pátek
sobota
neděle

ZÁHADNÝ KONTRABAND

Širokoúhlá francouzsko - italsko - španělská filmová komedie francouzského režiséra Jeana Beckera, natočená podle stejnojmenného románu Clet Coronera. Tato dobrodružná komedie líčí napínavý souboj mladého ztřeštěného muže s rozvětvenou mezinárodní pašeráckou bandou, který se odehrává střídavě ve Francii, Švýcarsku, Lisabonu, Řecku, Itálii a Německu. Je naplněn neočekávanými zvraty a komickými situacemi. Film je česky mluven.

Vstupné 5,—, 6,—, 7,— Kčs.

Mládeži do 15 let nepřístupno.

23. a 24.
středa
čtvrtek

OBCHOD NA KORZE

Český film je adaptací stejnojmenné novely Ladislava Grosmana. Děj, zkonstruovaný na podkladě skutečné události, se odehrává v malém slovenském městě za druhé světové války. Vypráví tragikomický příběh staré židovské obchodnice a jejího nepovedeného arizátora, prostého truhláře, slušného člověka, z něhož poměry nakonec udělaly něco, čím nikdy nechtěl být. Film byl uveden s velkým úspěchem na MFF v Cannes 1965.

Mládeži přístupno.

25.—27.
pátek
sobota
neděle

PÁN ZE SPOLEČNOSTI

Francouzsko-italský barevný film je rozmarná veselohra o mladém muži žijícím podle zásady, že bůh živí vrabce a člověk společnost. Na základě hesla nikdy nepracovat, být každému sympatický a nikdy se nevázat jakýmkoliv vztahem, má všude úspěchy, které mu otevírají dveře do ro-

din. Hlavní roli ve filmu hraje jeden z nejpopulárnějších francouzských filmových herců Jean Pierre Cassel, který je našim divákům znám z filmu Arsen Lupin kontra Arsen Lupin.

Mládeži do 15 let nepřístupno.

30. a 31.
středa
čtvrtek

CESTA DO MANĚŽE

Sovětský barevný širokoúhlý film o životní dráze klauna arménského cirkusu Jerevan. Film je věnován mistrovství vynikajícího sovětského artisty Leonida Jengibarova, který ve filmu vytvořil postavu Leni a předvádí zde vynikající artistické výkony mimo a komika-klauna. V epizodě Leni a jeho bratra film chce také zdůraznit, že povolání klauna a artisty nelze podceňovat a že dobrý klaun plní své životní poslání pro společnost lépe, než průměrný pracovník jakéhokoli jiného povolání.

Mládeži přístupno.

Dětská představení

6. neděle **IKARIE XB 1**
Český fantastický film vypráví drama kosmické lodi.
13. neděle **CHLAPEC A SRNA**
Český film o chlapci, který měl velmi rád přírodu a zvířata.
20. neděle **PODIVUHODNĚ KOLEM NÁS**
Sovětský barevný film.
27. neděle **CIRKUS JEDE**
Český barevný film o úspěšné cestě československého cirkusu po Barmě a Indii.

PRŮVODCE MĚSTEM A JEHO OKOLÍM

PROTIŽIDOVSKÉ BOUŘE V KOJETÍNĚ - ROK 1887

Podle obžalovacího spisu a podle pamětí napsal
Max Navrátil.

Málo bude u nás již pamětníků protižidovských bouří v květnu 1887, které vzbouřily tehdy klidné vlny našeho hanáckého města, takže o tom psaly všechny noviny.

Kdy se židé usadili v Kojetíně, nevíme, ale jistě zde byli usedlí od pradávna. Podle náhrobků na starém židovském hřbitově a podle synagogy možno soudit tak na začátek XV. století. Mohlo to být podle Fl. Zapletala (historie holešovských židů) za krále Ladislava Pohrobka, kdy zvláštním mandátem z 22. července 1454 byli židé vypuzeni z měst královských a museli si hledat útočiště jinde. Tehdy asi, když byli židé vypuzeni z Olomouce přišli do Kojetína a zde se usadili. V urbáři z roku 1566 čteme, že všichni židé v Kojetíně usedlí dávají J. Msti. Pánu Vrat. z Pernšteina jednou v rok o sv. Jiří z 52 domů 20 kop grošů. Tyž oni jednou v rok o sv. Ondřeji loje 2½ kamene (1 kámen 10¼ kg). A v městské kupní knize z r. 1574 čteme, že židé přikoupili od Jana Suchánka třetí díl z Nivky, jež sluje „Na křížkách“, ku rozšíření hřbitova. Měli-li již židé r. 1566 v Kojetíně 52 domů, možno soudit, že se zde usadili již v XV. století. Jako v jiných městech byli židé odkázáni na svoji ulici „židovní“ (nyní Husova), která po západu slunce byla uzavřena řetězy, poněvadž

židé nesměli už do města (viz plán města z r. 1700 uložený v muzeu). Až do roku 1850 měli židé samostatnou obec, jejíž rychtář podléhal vrchnosti. Naproti synagogy, která je nejstarší budovou ve městě, měli židé dvoutřídní školu „Volkschule“ s rituálními lázněmi. Vyučovací jazyk byl německý. Škola zanikla r. 1919 a její inventář byl zničen vojáky tam ubytovanými. Dlouhá léta vyučoval na této škole J. Kornfeld. Kojetín byl také sídlem rabína. Z posledních rabínů uvádíme dr. R. Federa, dr. R. Rudolfera, dr. F. Kupfera a dr. S. Friedenthala (1910-1922). V Kojetíně narodil se též r. 1846 židovský spisovatel, syn rabína, Adolf Brüll. Byl učitelem židovského náboženství ve Frankfurtu n. Moh. a napsal sedm děl o židovstvu. Synagogu koupila po druhé světové válce pro svůj chrám (sbor) čs. církev. Po roku 1850 zakupovali si v židovské ulici domky i křesťané a židé si zase zakupovali ve městě obchody. Dne 22. června 1942 byli všichni kojetínští židé odvezeni Němci do Terezína, z něhož se jich v roce 1945 po válce vrátilo jen několik. Tot' stručný nástin židovských dějin, jejichž archiv byl vojáky v židovské škole zničen.

V archivu muzea nachází se obžalovací spis proti účastníkům protizidovských bouří, které vznikly pro domnělou vraždu rituální, spáchanou židy na Marii Krybusové. Podle obžaloby odešla k večeru 24. dubna 1887 svobodná dcera Filipa Krybuse, předměšťana ze Ztracené ulice č. 209, z domova do města nakoupit. Když se pak ale po celou noc domů nevracela, pátráno hned následujícího dne po ní. Když se však, vzdor rozšířenému pátrání po této dívce, nenašla žádná stopa, počaly mezi lidem prosakovat domněnky, že byla Marie Krybusová nejspíše od židů zavražděna. Mluvílo se, že manželé Glacnerovi o zmizelé Marii vědomost mítí musí, protože Julie Glacnerová toho dne s Marií do města šla a sama se pak vrátila. Dále se vypravovalo, že byli v Kojetíně v městě viděni tři neznámí židé a hledáno spojení mezi objevením židů s udánlivou vraždou na

Krybusové. Konečně ustálila se zvěst, jelikož to bylo po velikonocích, že Marie Krybusová padla za obět domnělému ritu židovskému — odeírání krve křesťanské do velikonočních macesů. Obvinění toto vznesl mezi rozjitřený lid Matěj Zapletal z Chropyně, vícekrát trestaný pytlák, že nebylo možno lidu tuto zprávu vrátiti, ani když mrtvola Marie K. dne 4. května 1887 v řece Moravě u Bezměrova nalezena byla a dne 5. května soudně pitvána, při čemž se vši určitosti nalezeno, že Marie byla duševní chorobou stížena a buď náhodou, nebo v sebevražedném úmyslu do vody spadla a se utopila.

Tento obžalovaný Matěj Zapletal koncem dubna otci Marie vypravoval, že slyšel od jednoho tvariše, jak 24. dubna večer dva židé vlekli jednu ženskou do židovské školy a tam ji zavřeli. On prý dceru jeho dobře znal a ten den ji do města jiti viděl. Také vykládal Zapletal před Fr. Němečkovou, její příbuznou, že viděl Marii s Julií Glacnerovou na náměstí jiti do obchodu k Weisskopovi a Glacnerová se pak sama vrátila a na jeho dotaz, „kde nechal Marii“ odpověděla, že tato se více nevrátí. On pak jda týž večer kolem židovské školy, Marii tam naříkat slyšel, neb on ji dobře znal, jelikož u nich sekl.

Tato svá udání opakoval Zapletal opětovně i před četníky Leop. Pivoňkou, Fr. Kotasem a Fr. Kadlecem a podezdíval před nimi Leop. Weisskopfa říkáje, že sám viděl v Trnavě v Uhrách takový přístroj, kterým židé křesťanskou krev vysávají. Zapletal trvá i nyní před soudem, že udání jeho jsou pravdivá.

Dne 3. května obdržel Jan Kuřen v Kojetíně lístek podepsaný jménem Fr. Vážanský ve Ždánicích, v němž Juřenovi sděluje, že se dověděl, že přijela mrtvá ženská v kistě po mašině do Bzence a měla hubu zašitou. Činí výzvu, aby se do Bzence na štáci jelo. Jelikož man-

želé Juřenovi čistí neznali, dali lístek přečíst paní Taufrové a dali jej četníkům.

Zpráva o tom roznesla se rychlostí blesku městem. Toho dne vykřikoval už obžalovaný Jan Černoch před Rumpíkovou hospodou u přítomnosti mnoha lidí, když byl Glacner odváděn, „že Krybusová byla u Weisskopa zabita a v kistní do Bzenca odvezena.“ Dalšího utvrzení o vraždě Marie K. dostalo se lidu Ant. Beranem prohlášením, že mrtvolu Marie viděl a že měla na krku píchnutí a na rukách škrábance. Všechny tyto zvěsti, valně už rozčilenému lidu, jen velké nepřátelství proti židům dodávalo a k výtržnostem proti nim, začátkem května se sběhlým, dohnalo.

Už 3. května 1887 shluklo se menší množství kojeckého lidu v židovské ulici večer a vytlouklo v židovských domech 56 tabulek. Jakmile se dostavila stráž, pachatelé uprchli a pokoj dále porušen nebyl. Dne 4. května počal se opět v židovské ulici lid srocovat, ale rychle se dostavivší stráž zabránila větším výtržnostem. Obžalovaný Fr. Chyba, Jos. Řezníček, Jan Pospíšil a Kl. Hýžďal neuposlechli výzvy stráže k odchodu a křičeli, „že nepůjdou dříve, dokud jim křestanka vydána nebude!“ Kl. Hýžďal nadal četníkům i policii a na lid volal: „jenom židy mlátit!“ Trvalo to jistě chvíli, než se stráž podařilo zabezpečit klid.

Rozčilení mezi kojeckými židy bylo nesmírné, zvláště když Vinc. Střelec před židovkou Grünhutovou prohlásil, „že už to tak zůstat nesmí, v nedělí bude váš konec a nebude se šanovat ani dítě. Přijdou z okolních osad a bude krveprolití.“

Dne 7. května večer vtrhla tlupa klacky ozbrojených mužů a mladíků z Polkovic a Uhřic do židovské ulice a vytloukla v malé chvíli v mnoha domech okna. Jelikož přijeli ten den povolání dragouni, vyrukovali hned do židovské ulice a s tasenými šavlemi procházeli celou

šířkou ulici, takže pořádek byl brzy obnoven. Když pachatelé byli vypátráni, bylo vyšetřeno, že tito na vyzvání kojeckých chasníků a podle úmluvy v Uhřetěbích se večer dne 7. května sešli, aby kojeckým židům, když nic jiného, aspoň okna vytlučou. Na cestě do Kojetína zvolili Ant. Mlčocha za vůdce, ten je po vojensku seřadil a šlo se „na židy“.

Dne 8. května šla chasa bezměrovská do Kojetína zdánlivě k taneční zábavě, jak se ale ukázalo, šli „na židy“. Když přišli ke skladišti dřeva A. Sonnenscheina, počali hned do oken domku tam stojícímu kameny házet a vytloukli mnoho tabulí. Přispěchavší stráž byli někteří pachatelé zjištěni a ostatní se rozprchli. Zjištění Tom. Mlčoch, Fr. Zbořil, Jan Zavadil a J. Skácel. Druhý dne 9. května chystala se chasa bezměrovská ve větším množství znovu do Kojetína „na židy“. Byli však vyzrazení, takže četníci a dragounská patrola je už u osady očekávali a marně je vyzývali k rozchodu. Došlo ke srážce, zvláště když pekař Ant. Medek se stráží zprotivil tak, že musel být zatčen. Zatím z Bezměrova přišli další lidé a k nim se přidružili dělníci pracující na stavbě dráhy Kojetín—Kroměříž, která se tehdy stavěla. Zatčený Medek volal na lidi, aby jej nenechali odvést a ukazoval, že je řetízky spoutaný. Lidi hnali se mu na pomoc a vzdor opětovnému vyzvání stráže i starosty Motala neuposlechli a někteří lidé přikročili, aby Medka násilím osvobodili. Pak přiběhl obžalovaný Fr. Ondruška s lopatou a udeřil po dragounovi Šneidarovi. Trefil však pouze koně a byl za to četníkem Beranem plochou šavlí k zemi dvěma ranami povel. Nastala velká vřava, od mužů, žen a dětí voláno: „Hurá na židy!“ Po stráží bylo házeno houthami. Když opětované vyzvání stráže k rozchodu zůstalo marným, rozhodl se četnický strážmistr Pivoňka a četař dragou-

nů k zastrašení lidu a použili střelné zbraně. Potom teprve se dav rozprchl a stráž mohla zatčené bez překážky odvést do Kojetína k soudu.

Řádná vyšetřovací vazba zůstala jen proti Matěji Zapletalovi, ostatní obžalovaní byli prozatím ponecháni na svobodu. Konečná dohra těchto protižidovských bouří byla u Krajského soudu v Olomouci, kde účastníci byli odsouzeni k různé délce trestu. O M. Zapletalovi bylo vyprávněno, že z vězení už nevyšel.

Kojetínský kulturní kalendář vydává
Osvětová beseda v Kojetíně.

MTZ 11 66 1867 T 05 60347